

سنة الفجر



پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته: علوم اقتصادی

عنوان:

# برآورد ظرفیت مالیاتی استان کیلان

استاد راهنما: آقای دکتر فتح الله تازی

استاد مشاور: آقای دکتر تیمور محمدی

نخارش:

مستین خانزاده

شهر یور ۸۹

## تقدیر و شکر

خداوندا، هرگاه کسی در طریق شکر توبه سرمنزلی رسد، احسان دیگری از سوی تو برای او فراهم آید و پاس دیگری را بر وی لازم گرداند.

«صحیفه سجادیه»

بدین وسیله مراتب قدردانی صمیمانه خود را از اساتید بزرگوار جناب آقای دکتر تاری و جناب آقای دکتر محمدی بخاطر راهنمایی های ارزنده شان در تدوین و نگارش این رساله و همچنین سرکار خانم دکتر میلانی بخاطر ارائه نکات و پیشنهادات ارزنده اعلام می دارم.

همچنین از کلیه دوستان و عزیزانی که مراد نگارش این رساله یاری نمودند سپاسگزارم.

تقدیم به:

پدر و مادرم

که در طول سال‌های عمرم همواره مراد کسب علم و دانش برایم بوده‌اند.

## چکیده

در عمده کشورهای جهان مالیات مهم‌ترین منبع درآمد دولت و کارآمدترین و اقتصادی‌ترین راه تأمین هزینه‌های دولت است. در واقع وجود دولت و حکومت بدون پدیده مالیات غیرمعقول است. کارآ بودن سیستم مالیاتی و تعیین نرخ‌های مالیاتی برای اقشار مختلف یک جامعه به طوری که بتواند با کسب حداکثر ظرفیت مالیاتی بالاترین درآمد را برای دولت‌ها داشته باشد، از دغدغه‌های دولت‌ها و نظام‌های اقتصادی در جهان می‌باشد. توجه به ظرفیت مالیاتی از ملاحظات مهم نظام‌های مالیاتی است. در کشورهای پیشرفته تقریباً از تمامی ظرفیت مالیاتی استفاده می‌شود ولی در کشورهای توسعه نیافته تنها بخشی از ظرفیت مذکور به کار گرفته می‌شود. یکی از دشواری‌های جدی در ایران، فقدان شناسایی و حساسی ظرفیت‌های مالیاتی است.

در این تحقیق ظرفیت مالیاتی استان گیلان بررسی و برآورد شده است. برای این منظور با استفاده از الگوی داده‌های پانل برای ۲۸ استان کشور طی دوره ۱۳۸۶-۱۳۷۹ عوامل مؤثر بر ظرفیت مالیاتی استان شناسایی شدند. نتایج تحقیق نشان داد که عوامل مؤثر بر ظرفیت مالیاتی عبارتند از: سهم ارزش افزوده بخش‌های کشاورزی، صنعت و معدن، ساختمان و خدمات از تولید ناخالص داخلی و نرخ باسوادی. سپس با استفاده از معادله رگرسیون بدست آمده میزان ظرفیت مالیاتی بالقوه در استان گیلان محاسبه شده است. بر اساس نتایج بدست آمده میزان مالیات دریافتی در استان در تمام سال‌های مورد بررسی کمتر از ظرفیت مالیاتی بوده است که نشان می‌دهد ظرفیت‌های مالیاتی بلا استفاده در استان وجود دارد. در ادامه با استفاده از ظرفیت مالیاتی بدست آمده، کوشش مالیاتی در استان محاسبه شد که میزان متوسط آن در سال‌های مورد بررسی ۷۳ درصد بوده است. بیشترین کوشش مالیاتی ۸۹ درصد در سال ۱۳۷۹ و کمترین میزان آن ۶۲ درصد در سال ۱۳۸۳ بوده است و بنابراین امکان افزایش کوشش مالیاتی در استان وجود دارد.

## فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	فصل اول: کلیات تحقیق.....
۲.....	۱-۱) مقدمه.....
۲.....	۲-۱) بیان مساله.....
۶.....	۳-۱) سوال‌های تحقیق.....
۶.....	۴-۱) فرضیه‌های تحقیق.....
۶.....	۵-۱) اهداف تحقیق.....
۷.....	۶-۱) روش شناسی تحقیق.....
۷.....	۷-۱) تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح.....
۸.....	۸-۱) مشکلات و تنگناهای تحقیق.....
۹.....	۹-۱) روش تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
۱۰.....	منابع.....
۱۱.....	فصل دوم: مبانی نظری تحقیق.....
۱۲.....	۱-۲) مقدمه.....
۱۳.....	۲-۲) تعریف مالیه عمومی.....
۱۳.....	۳-۲) اهمیت مالیه عمومی.....
۱۵.....	۴-۲) تعریف و اهمیت مالیات.....
۱۶.....	۵-۲) تعاریف دیگر از مالیات.....

۱۷.....	عوامل تشخیص مالیات.....(۶-۲)
۱۸.....	مأخذ و مبنای مالیات.....(۱-۶-۲)
۱۸.....	نرخ مالیات.....(۲-۶-۲)
۱۸.....	مبلغ مالیات.....(۳-۶-۲)
۱۹.....	منحنی لافر.....(۷-۲)
۲۰.....	کشش مالیاتی.....(۸-۲)
۲۰.....	انواع مالیات.....(۹-۲)
۲۱.....	مالیات مستقیم.....(۱-۹-۲)
۲۱.....	مزایای مالیات‌های مستقیم.....(۱-۱-۹-۲)
۲۱.....	معایب مالیات‌های مستقیم.....(۲-۱-۹-۲)
۲۲.....	مالیات غیر مستقیم.....(۲-۹-۲)
۲۲.....	مزایای مالیات‌های غیر مستقیم.....(۱-۲-۹-۲)
۲۴.....	معایب مالیات‌های غیر مستقیم.....(۲-۲-۹-۲)
۲۵.....	مالیات‌های غیر مستقیم و اقتصادهای کمتر توسعه یافته.....(۳-۲-۹-۲)
۲۵.....	اصول مالیات.....(۱۰-۲)
۲۵.....	اصل منفعت.....(۱-۱۰-۲)
۲۶.....	اصل توانایی پرداخت.....(۲-۱۰-۲)
۲۷.....	ضوابط نظام مالیاتی مناسب.....(۱۱-۲)
۲۷.....	عدالت.....(۱-۱۱-۲)
۲۸.....	کارآیی اقتصادی.....(۲-۱۱-۲)

---

۲۹.....	۳-۱۱-۲) جلب رضایت مالیات دهندگان.....
۲۹.....	۴-۱۱-۲) سلامت و کارآیی مدیریت و سازمان مالیاتی.....
۳۰.....	۱۲-۲) نیازمندی‌های یک ساختار مالیاتی خوب.....
۳۱.....	۱۳-۲) فرهنگ مالیاتی.....
۳۱.....	۱۴-۲) اهداف و وظایف مالیات.....
۳۲.....	۱-۱۴-۲) هدف درآمدی.....
۳۲.....	۲-۱۴-۲) هدف توزیعی.....
۳۲.....	۳-۱۴-۲) هدف تشبیتی.....
۳۳.....	۴-۱۴-۲) هدف تخصیصی.....
۳۳.....	۱۵-۲) اثر مالیات‌ها بر رشد اقتصادی.....
۳۴.....	۱۶-۲) تعلق مالیاتی.....
۳۴.....	۱-۱۶-۲) عوامل تعیین کننده تعلق مالیاتی.....
۳۶.....	۱۷-۲) اجتناب مالیاتی و فرار مالیاتی.....
۳۷.....	۱۸-۲) انتقال مالیات.....
۳۷.....	۱-۱۸-۲) مراحل انتقال مالیات.....
۳۸.....	۲-۱۸-۲) اشکال انتقال مالیات.....
۳۹.....	۱۹-۲) مالیات بر ارزش افزوده.....
۳۹.....	۲۰-۲) عملکرد درآمد مالیاتی در ایران و سایر کشورها.....
۴۱.....	۲۱-۲) نتیجه گیری.....
۴۳.....	منابع.....



۴۴	فصل سوم: ظرفیت مالیاتی.....
۴۵	۱-۳) مقدمه.....
۴۵	۲-۳) تعاریفی از ظرفیت مالیاتی .....
۴۷	۳-۳) نسبت مالیاتی و کوشش مالیاتی.....
۴۸	۴-۳) حد مالیاتی.....
۴۸	۵-۳) انواع ساختار ظرفیت مالیاتی.....
۴۹	۱-۵-۳) ظرفیت مالیاتی بر اساس درآمد ملی.....
۴۹	۱-۱-۵-۳) عوامل مؤثر در ظرفیت مالیاتی درآمد ملی.....
۴۹	۱-۱-۱-۵-۳) عوامل انسانی.....
۵۱	۲-۱-۱-۵-۳) عوامل اقتصادی.....
۵۲	۳-۱-۱-۵-۳) عوامل سیاسی(وضع سیاسی) در تعیین ظرفیت مالیاتی.....
۵۳	۲-۵-۳) ظرفیت مالیاتی بر اساس سرمایه ملی.....
۵۴	۱-۲-۵-۳) تغییر در ارزش سرمایه (ارزش پولی).....
۵۵	۲-۲-۵-۳) افزایش حقیقی ثروت ملی (حجم فیزیکی سرمایه) .....
۵۶	۶-۳) انواع ظرفیت مالیاتی از جانب تقاضا.....
۵۶	۱-۶-۳) ظرفیت مالیاتی ضروری.....
۵۶	۲-۶-۳) ظرفیت مالیاتی ایده آل .....
۵۶	۷-۳) عوامل تشخیص ظرفیت مالیاتی جامعه.....
۵۸	۸-۳) علل عمده پایین بودن نسبت مالیاتی در ایران و در کشورهای در حال توسعه.....
۶۰	۹-۳) نتیجه گیری .....

منابع.....	۶۱
<b>فصل چهارم: مروری بر ادبیات تحقیق.....</b>	<b>۶۲</b>
۱-۴) مقدمه.....	۶۳
۲-۴) تحقیقات انجام گرفته در داخل کشور در سطح ملی.....	۶۳
۳-۴) مطالعات استانی.....	۶۶
۴-۴) تحقیقات انجام گرفته در خارج از کشور.....	۷۱
۵-۴) نتیجه گیری.....	۸۹
منابع.....	۹۰
<b>فصل پنجم: معرفی داده ها و تخمین مدل.....</b>	<b>۹۴</b>
۱-۵) مقدمه.....	۹۵
۲-۵) منابع آماری اطلاعات.....	۹۵
۳-۵) معرفی مدل.....	۹۵
۴-۵) ویژگی های آماری متغیرهای مدل.....	۹۶
۵-۵) مدل داده‌های تابلویی.....	۱۰۰
۱-۵-۵) مزایای استفاده از داده‌های تابلویی.....	۱۰۱
۲-۵-۵) انتخاب روش تخمین در panel data.....	۱۰۲
۳-۵) برآورد مدل.....	۱۰۴
۴-۵) تفسیر نتایج.....	۱۰۷
۵-۵) نتیجه گیری.....	۱۱۱
منابع.....	۱۱۳

۱۱۴	فصل ششم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات.....
۱۱۵	۶-۱) مقدمه.....
۱۱۵	۶-۲) خلاصه فصول و نتیجه‌گیری.....
۱۲۰	۶-۳) پیشنهادات.....
۱۲۲	منابع و مأخذ.....
۱۲۷	پیوست.....

## فهرست جداول و نمودارها

صفحه	عنوان
۹۷	جدول (۱-۵) داده‌های مربوط به متغیرهای استان گیلان.....
۹۷	جدول (۲-۵) ویژگی‌های آماری متغیرهای مربوط به استان گیلان.....
۹۸	جدول (۳-۵) ویژگی‌های آماری کل متغیرها (۲۸ استان).....
۱۰۶	جدول (۴-۵) نتایج آزمون‌های F و هاسمن.....
۱۰۶	جدول (۵-۵) نتایج برآورد تابع ظرفیت مالیاتی طی دوره ۱۳۸۶-۱۳۷۹.....
۱۰۹	جدول (۶-۵) مالیات دریافتی و مالیات بالقوه در استان گیلان.....
۱۰۹	جدول (۷-۵) نسبت مالیاتی، ظرفیت مالیاتی و کوشش مالیاتی در استان گیلان.....
۱۲۸	جدول (۱) نتایج آزمون F برای مدل اول.....
۱۲۹	جدول (۲) نتایج آزمون F برای مدل دوم.....
۱۳۰	جدول (۳) نتایج آزمون F برای مدل سوم.....
۱۳۱	جدول (۴) نتایج آزمون هاسمن برای مدل اول.....
۱۳۲	جدول (۵) نتایج آزمون هاسمن برای مدل دوم.....
۱۳۳	جدول (۶) نتایج آزمون هاسمن برای مدل سوم.....
۱۳۴	جدول (۷) نتایج تخمین مدل اول.....
۱۳۶	جدول (۸) نتایج تخمین مدل دوم.....
۱۳۸	جدول (۹) نتایج تخمین مدل سوم.....

- نمودار ۱-۲) منحنی لافر..... ۲۰
- نمودار ۱-۵) روند درآمدهای مالیاتی در استان گیلان..... ۹۹
- نمودار ۲-۵) نسبت مالیاتی در استان گیلان..... ۹۹
- نمودار ۳-۵) سهم ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی در استان گیلان..... ۱۰۰
- نمودار ۴-۵) نسبت مالیاتی و ظرفیت مالیاتی برآورد شده در استان گیلان..... ۱۱۰
- نمودار ۵-۵) کوشش مالیاتی در استان گیلان..... ۱۱۰

# فصل اول

## کلیات تحقیق

### ۱-۱) مقدمه

در این فصل ابتدا به بیان مسئله می‌پردازیم و در آن به کلیاتی از مالیات و ظرفیت مالیاتی و اهمیت آن اشاره می‌کنیم. سپس سؤال‌ها و فرضیه‌ها و اهداف تحقیق را بیان کرده و در ادامه به روش‌شناسی تحقیق می‌پردازیم و در پایان واژگان کلیدی طرح را تعریف می‌کنیم.

### ۱-۲) بیان مساله

در عمده کشورهای جهان مالیات مهم‌ترین منبع درآمد دولت را تشکیل می‌دهد. مالیات‌ها تنها به عنوان یک منبع مهم و منحصر به درآمد برای دولت نیست، بلکه از جنبه‌های دیگری نیز اهمیت آن آشکار و روشن است. از دیدگاه کلان اقتصادی مالیات‌ها یکی از عمده‌ترین ابزار سیاست‌های اقتصاد دولت محسوب می‌شوند و از نظر تحلیل‌های خرد اقتصادی دو اثر عمده تخصیص و توزیع را دارند.

کینز با طرح نظریه خود و توجیه ضرورت دخالت دولت جهت حفظ ثبات اقتصادی به ابزار سیاست‌های مالی اقتصادی اهمیت بخشید. به عبارت دیگر از نظر او مالیات نه فقط برای تأمین هزینه‌های تولید کالاهای عمومی، بلکه برای اجرای سیاست‌های اقتصادی دولت نیز کارآمد است. در شرایط تورمی می‌توان با افزایش مالیات‌های بر درآمد، درآمد قابل تصرف افراد را کاهش داده و از فشار تورمی کاست، در حالی که در مواقع رکود، کاهش مالیات‌ها می‌تواند افزایش تقاضا را به دنبال داشته باشد. روشن است که هر چه سهم درآمد مالیاتی نسبت به درآمد ملی بیشتر باشد تغییر در سیاست‌های مالیاتی بیشتر خواهد بود (پژویان، ۱۳۷۳، ص ۴۷).

اصولاً مالیات از لوازم اصلی اداره حکومت و کارآمدترین و اقتصادی‌ترین راه تأمین هزینه‌های دولت است. در واقع وجود دولت و حکومت بدون پدیده مالیات غیر معقول است.

علاوه بر مالیات راه‌های دیگری نیز در شرایط خاص به کار می‌روند که هر یک مشکلات خاصی دارند و روش مالیات بر همه آنها ترجیح دارد. در نتیجه کشورهایی که در تلاش برای استقرار یک نظام اقتصادی سالم هستند، همواره راه حل مالیات را به عنوان تنها راه حل بلند مدت تأمین هزینه‌های دولت در نظر گرفته بر اساس آن نظام مالیاتی مناسبی را تنظیم می‌نمایند (دادگر، ۱۳۷۸، ص ۱۲۹).

کارآ بودن سیستم مالیاتی و تعیین نرخ‌های مالیاتی برای اقشار مختلف یک جامعه به طوری که بتواند با کسب حداکثر ظرفیت مالیاتی بالاترین درآمد را برای دولت‌ها داشته باشد از دغدغه‌های دولت‌ها و نظام‌های اقتصادی در جهان می‌باشد.

توجه به ظرفیت مالیاتی از ملاحظات مهم نظام‌های مالیاتی است. زمانی که ظرفیت مالیاتی شناسایی می‌شود در واقع قدم اول در کارآمدی نظام مالیاتی برداشته شده است. ظرفیت مالیاتی، گستره فعالیت‌ها و سایر پایه‌های قابل مالیات را دربر می‌گیرد. در کشورهای پیشرفته تقریباً از تمامی ظرفیت مالیاتی استفاده می‌شود، ولی در کشورهای توسعه نیافته تنها بخشی از ظرفیت مذکور بکار گرفته می‌شود.

یکی از دشواری‌های جدی در ایران، فقدان شناسایی و حسابرسی ظرفیت‌های مالیاتی است. مطالعات نشان می‌دهند که توجه به ظرفیت مالیاتی در ایران می‌تواند سهم مالیات را تا ۴۵ درصد GDP بالا ببرد. اما این سهم در حال حاضر کمتر از ۶/۵ درصد است (دادگر، ۱۳۸۶، ص ۳۵۳).

مطابق ماده ۲ قانون برنامه چهارم توسعه: « دولت مکلف است سهم اعتبارات هزینه‌ای تأمین شده از محل درآمدهای غیر نفتی دولت را به گونه‌ای افزایش دهد که تا پایان برنامه چهارم، اعتبارات هزینه‌ای دولت به طور کامل از طریق درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای غیر نفتی تأمین گردد. »

هر چند برنامه چهارم یک سال تمدید شده است ولی به نظر می‌رسد اصل تکیه بر درآمدهای مالیاتی در برنامه پنجم نیز مورد تأکید قرار گیرد.



استان‌های کشور نیز از این قضیه مستثنی نبوده و لازم است ضمن شناسایی دقیق منابع درآمدی در این مسیر گام بردارند.

ظرفیت مالیاتی از جمله مفاهیمی است که علی‌رغم اهمیت در برنامه‌ریزی‌های کوتاه مدت و بلند مدت کمتر به آن پرداخته شده است. ظرفیت مالیاتی در واقع حجم مالیاتی است که جامعه توان پرداخت آن را دارد. کوشش مالیاتی هم عبارت است از نسبت مالیات‌های جمع‌آوری شده به ظرفیت مالیاتی. ظرفیت مالیاتی آشکار می‌کند که یک کشور یا یک منطقه چه میزان کوشش در تجهیز منابع مالیاتی بکار برده است و تا چه میزان توان افزایش این منابع را دارد.

برخی مطالعات تجربی انجام شده در زمینه بررسی عوامل مؤثر بر ظرفیت مالیاتی و تلاش مالیاتی در کشورهای در حال توسعه، عوامل متعددی را روی ظرفیت مالیاتی مؤثر می‌دانند که شامل: سطح عمومی توسعه (که در درآمد سرانه، سطح سواد، شهر نشینی و ... منعکس می‌شود)، سهم ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی مانند: کشاورزی، صنعت، معدن و ... در GDP، موانع سیاسی و اجرایی نظام مالیاتی، اعتبار سیاسی اجتماعی، ترتیبات نهادی و عوامل دیگر می‌باشند. در تحقیقات انجام شده ظرفیت مالیاتی به صورت نسبت درآمدهای مالیاتی به GDP در نظر گرفته شده است.

نتایج عمومی تحقیقات اخیر نشان می‌دهد که سهم درآمد مالیاتی با سطح توسعه اقتصادی افزایش می‌یابد. یک مطالعه سیستم مالیاتی در کشورهای در حال توسعه نشان می‌دهد که بین درآمد سرانه و درآمد مالیاتی کل ارتباط مثبت وجود دارد. این یافته‌ها از این فرض حمایت می‌کنند که وقتی کشورها توسعه می‌یابند، پایه‌های مالیاتی بیش از به تناسب رشد درآمد افزایش می‌یابند. (Teera, ۲۰۰۲)

بخش‌های مختلف اقتصادی مانند کشاورزی، صنعت و معدن، خدمات و ... که ساختار اقتصاد یک کشور را نشان می‌دهند، از عوامل مهمی اند که سطح درآمدهای مالیاتی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. بنابراین این هرچه ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی بیشتر باشد، ظرفیت مالیاتی منطقه بزرگتر خواهد بود.

نرخ باسوادی یکی دیگر از عوامل مؤثر بر ظرفیت مالیاتی است که از آن به عنوان فرهنگ مالیاتی یاد می‌شود. سطح سواد و فهم و درک یک جامعه از موضوع مالیات و فلسفه پرداخت آن می‌تواند رابطه مستقیمی با ظرفیت مالیاتی داشته باشد. همچنین آموزش و سواد نقش مهمی در رشد و توسعه اقتصادی دارد. چرا که از یک طرف مستقیماً موجب شکوفایی استعدادها، افزایش توانایی‌ها و قابلیت‌های فرد و در نتیجه ارتقاء سطح درآمد وی می‌گردد و از طرف دیگر آموزش و پرورش سبب می‌شود که افراد تحصیل کرده بهره‌وری بیشتری در تولید داشته و محصول ناخالص ملی را افزایش دهند. (عمادزاده ۱۳۷۷، ص ۲۱۲) در نتیجه با افزایش رشد و توسعه اقتصادی، درآمدهای مالیاتی نیز افزایش می‌یابند و بر ظرفیت مالیاتی جامعه افزوده می‌گردد.

از آنجا که در این تحقیق ما عوامل اثرگذار بر ظرفیت مالیاتی استان را بررسی می‌کنیم، یکی از عواملی که تفاوت در سطح توسعه یافتگی استان‌ها را نشان می‌دهد، شاخص توسعه انسانی می‌باشد. توسعه انسانی منطقه‌ای نقش مهمی را در توسعه هر جامعه ایفا می‌کند. شاخص توسعه انسانی (HDI) منعکس کننده توفیقات جوامع در اساسی‌ترین توانایی‌های انسان که منجر به یک زندگی طولانی، دانش پذیر و بهره‌مند از یک سطح استاندارد مطلوب زندگی است، می‌باشد. و تصویری جامع از توسعه را فراهم می‌کند (سلیمی فر، ۱۳۸۲، ص ۲۶). بنابراین هرچه سطح توسعه انسانی استان بالاتر باشد، سطح توسعه یافتگی در استان بیشتر بوده و در نتیجه ظرفیت مالیاتی بالاتر خواهد بود.

هدف این تحقیق شناسایی عوامل مؤثر بر ظرفیت مالیاتی استان گیلان است تا بر مبنای آن ظرفیت مالیاتی استان برآورد شود. از آنجا که آمار و اطلاعات سری زمانی موجود برای استان گیلان کافی نبود، به ناچار از داده‌های پانل ۲۸ استان برای برآورد تابع ظرفیت مالیاتی استان استفاده می‌کنیم، سپس با استفاده از معادله بدست آمده ظرفیت مالیاتی استان گیلان را محاسبه می‌کنیم. در ادامه ظرفیت برآورد شده را با درآمدهای مالیاتی استان مقایسه کرده و میزان کوشش مالیاتی را بدست می‌آوریم.

### ۳-۱) سوال‌های تحقیق

- ۱- میزان ظرفیت مالیاتی در استان گیلان چه مقدار است؟
- ۲- عوامل مؤثر بر ظرفیت مالیاتی استان کدامند؟
- ۳- با توجه به ظرفیت مالیاتی برآورد شده، کوشش مالیاتی استان چه مقدار بوده است؟

### ۴-۱) فرضیه‌های تحقیق

- ۱- عوامل مؤثر بر ظرفیت مالیاتی استان عبارتند از: سهم ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصاد از تولید ناخالص داخلی و نرخ باسوادی
- ۲- میزان مالیات‌های وصول شده در استان در همه سال‌ها کمتر از ظرفیت مالیاتی استان می‌باشد.

### ۵-۱) اهداف تحقیق

- ۱- بررسی عوامل مؤثر در ظرفیت مالیاتی استان گیلان
- ۲- تعیین سطح بالقوه ظرفیت مالیاتی استان گیلان

۳- مقایسه سطح وصول مالیات ها با ظرفیت مالیاتی بالقوه استان گیلان

### ۱-۶) روش شناسی تحقیق

الف) نوع روش تحقیق:

توصیفی  همبستگی  تجربی  تاریخی  علی

ب) روش گردآوری اطلاعات و داده‌ها:

در این تحقیق برای دستیابی به اهداف مورد نظر، آمار و اطلاعات مورد نیاز به روش کتابخانه‌ای و میدانی از طریق منابع اطلاعاتی موجود در سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان و سازمان امور مالیاتی استان و سالنامه آماری کشور و استان‌ها بدست می‌آیند.

ج) جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه:

جامعه آماری در این تحقیق محدوده ۲۸ استان کشور و در دوره زمانی ۱۳۸۶-۱۳۷۹ می‌باشد.

### ۱-۷) تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح

الف) مالیات: مبلغی است که دولت از اشخاص، شرکت‌ها و مؤسسات بر طبق قانون برای تقویت

عمومی حکومت و تأمین مخارج عامه می‌گیرد. افزون بر خصلت اجباری بودن یک خصوصیت بارز دیگر

مالیات این است که رابطه صحیح دوطرفه یا متناسبی میان میزان مالیات و ارزش خدمات عمومی که

مالیات‌دهندگان از آن برخوردار می‌شوند وجود ندارد. (فرهنگ، ۱۳۶۳، ص ۱۲۷۳)